

ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՄԿՐՏՉԻ ՄԱՆՈՒՉԱՐՅԱՆՑ

1889, Ստամբուլ – 1969, Մոսկվա

Մշակույթի և գաղափարի պահպանը

ՀՏԴ 929:947.925 Մանուշարյանց+02

1970 թ. մարտի 12-ին, Թալինի շրջանային խորհրդի պաշտոնաթերթում՝ «Կոմունիզմի դրոշով», հրապարակվեց Շուշանիկ Մանուշարյանցի հոդվածը՝ «Վլադիմիր Իլյիչի գրադարանում» վերնագրով, ուր հակիրճ ներկայացրեց իր կյանքի այն բացառիկ դրվագները, երբ որպես Վլադիմիր Լենինի գրադարանավարուհի՝ աշխատել էր նրա գրադարանում։ Այս պաշտոնը, սակայն, Շուշանիկ Մանուշարյանցի հագեցած ու բովանդակալից կենսագրության մի մասն է միայն։ Նրա կյանքի ուղին ավելի մեծ է ու հետաքրքրական։

Շուշանիկ Մկրտչի Մանուշարյանցը ծնվել է 1889 թ. սեպտեմբերի 15-ին Ստամբուլի երկրամասի Բուլղոնովսկ քաղաքում։ Ավարտելով տեղի գիմնազիան՝ 1907 թ., դեռևս 18 տարեկան հասակում, նա մեկնել է Պետերբուրգ և ընդունվել Ժամանակի հայտնի իգական (Բեստուժևյան) հաստատությունը։ Սա այն կրթական հաստատությունն էր, որտեղ ուսանել են Ռուսաստանի ամենախելացի և առաջադեմ կանայք։ 1912-1914 թթ. Շուշանիկն ապրել է Իտալիայի Կապրի կղզում՝ հնարավորություն ունենալով խորությամբ ուսումնասիրել իտալերենը, արվեստն ու գրականությունը։ Հենց Կապրիում էլ նա ծանոթացել և մտերմացել է ռուսական մշակույթի երեք հսկաների՝ Ալեքսեյ Գորկու, Ֆյոդոր Շալապինի և Իվան Բունինի հետ։ Այս կապերը հետագայում խորը ազդեցություն են թողել նրա գաղափարական և մշակութային կողմնորոշման վրա։

ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻ ԵՐԱԽՏԱՎՈՐՆԵՐ

1917 թ.' հեղափոխական Պետրոգրադում, Մանուչարյանցն աշխատել է հեռագրական գործակալության գրական բյուրոյում: 1918 թ. գարնանը նա տեղափոխվել է Մոսկվա և աշխատել Համառուսաստանյան Կենտգործկոմի հրատարակչությունում: Նույն տարվա հունիսին ընդունվել է Ռուսաստանի կոմունիստական կուսակցության շարքերը: 1919 թ. ընդունվել է նոր ստեղծված Պետհրատ (Պետական հրատարակչություն), զբաղվել գրադարանային աշխատանքով, այնուհետև դարձել հրատարակչության խմբագրական կոլեգիայի քարտուղարը: Այդ ժամանակներից նա ներգրավվել է պետական և կուսակցական հրատարակչական գործունեության մեջ:

1920 թ. մարտի 14-ից Շուշանիկ Մանուչարյանցը դարձել է Վլադիմիր Իլյիչ Լենինի գրադարանի գրադարանավարուհին: Սա բացառիկ պաշտոն էր, որը ենթադրում էր ոչ միայն գրքերի պահպանում ու դասակարգում, այլև երկրի ղեկավարին տեղեկատվության սպասարկում: 1924-1930 թթ. նա շարունակել է իր աշխատանքը՝ այս անգամ Նադեժդա Կրուպսկայայի՝ Լենինի այրու անձնական գրադարանում, որը տեղակայված էր հենց Կրեմլում:

Մանուչարյանցն ավելի քան 25 տարի աշխատել է Մարք-

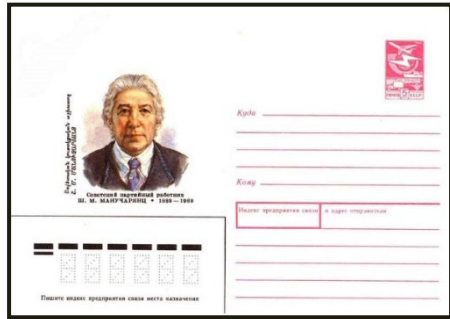
սիզմ-լենինիզմի ինստիտուտում՝ որպես գիտաշխատող: Այդ տարիներին նա կազմել է, խմբագրել ու հրատարակել մի շարք արժեքավոր գրքեր՝ նվիրված Լենինի կենսագրությանը, հեղափոխական մամուլին և խորհրդային գրահրատարակչության պատմությանը:



ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻ ԵՐԱՆՏԱՎՈՐՆԵՐ

Մահացել է 1969 թ. հունվարի 24-ին և թաղվել Մոսկվայի Նովոդևիչյան գերեզմանատանը:

Խորհրդային շրջանում թողարկվել է փոստային ծրար Շուշանիկ Մանուշարյանցի պատկերով:



Հեղինակ է մի շարք գրքերի:

✓ Даты жизни и деятельности Ленина. 1870-1924: 2-е изд., испр. и доп. /Под ред. Г. А. Тихомирнова.- Москва: Парт. изд-во, 1933.- 307, [4] с.

✓ Большевицкая "Правда": [Сборник]: К 25-летию основания "Правды".- [Москва]: Партиздат, 1937.- 255 с.

✓ Աշխատանքը Վլադիմիր Իլյիչի գրադարանում /Թարգմ.' Ս. Խաչատրյան; Խմբ.' Վ. Հարությունյան.- Երևան: Հայպետհրատ, 1960.- 13 էջ:

✓ В библиотеке Владимира Ильича.- Москва: Политиздат, 1965.- 111 с.

✓ Վլադիմիր Իլյիչի գրադարանում /Թարգմ.' Ս. Կ. Խաչատրյան; Խմբ.' Ա. Ա. Լյուիկյան.- Երևան: Հայաստան, 1966.- 133 էջ:

✓ В библиотеке Владимира Ильича. 2-е изд, доп. /Ред. В. Н. Светцов.- Москва: Политиздат, 1970.- 115 с.

✓ Знакомство с Горьким //В книге М. Горький в воспоминаниях современников.- 1981.- с. 276-280.

Ռուսաստանի Դաշնության ժողովրդական արտիստ Վյաչեսլավ Մանուշարովը Շուշանիկ Մանուշարյանցի եղբոր, ՌՍԽՍՀ վաստակավոր գյուղատնտես Գեորգի Նիկիտայի Մանուշարովի թողը:

ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ ԳՈՐԾԻ ԵՐԱԽՏԱՎՈՐՆԵՐ

Վյաչեսլավ Մանուչարովի հարցազրույցը
«Sputnik Արմենիա»-ին «Լենինն ու Շուշանիկ տատը.
դերասան Մանուչարովը բացահայտել է ընտանեկան
գաղտնիքները» վերնագրով հասանելի է հեղինակ հղումից՝
[https://arm.sputniknews.ru/20180621/armenia-vyacheslav-
manucharov-lenin-shushanik-
12790520.html?fbclid=IwY2xjawJsL_JleHRuA2FlbQlXMAABHizOwNipRrf
UQCfnjyBq9LQFTBCDHIFmvyXpR3M-
u5Tlsc9gyiLqpDQymseL_aem_dGCAa5mxQAKgZZO9kLMaog](https://arm.sputniknews.ru/20180621/armenia-vyacheslav-manucharov-lenin-shushanik-12790520.html?fbclid=IwY2xjawJsL_JleHRuA2FlbQlXMAABHizOwNipRrfUQCfnjyBq9LQFTBCDHIFmvyXpR3M-u5Tlsc9gyiLqpDQymseL_aem_dGCAa5mxQAKgZZO9kLMaog)

Պատրաստեց՝ Տիգրան Զարգարյան
ՀՀ ԳԱԱ Հիմնարար գիտական գրադարան